

Elitens position i den sociale klassestruktur

Ellersgaard, Christoph Houmann; Larsen, Anton Grau; Toubøl, Jonas

Published in:
Værdier, videnskab og visioner

Publication date:
2015

Document version
Peer-review version

Citation for published version (APA):
Ellersgaard, C. H., Larsen, A. G., & Toubøl, J. (2015). Elitens position i den sociale klassestruktur. I M. Järvinen, B. Marckmann, & E. Nørregård-Nielsen (red.), *Værdier, videnskab og visioner: Festskrift til Peter Gundelach* (s. 229-254). Djøf Forlag.

Elitens position i den sociale klassestruktur

Christoph Houmann Ellersgaard, Anton Grau Larsen og Jonas Toubøl

»Det der mangler [i den professionaliserede sociologi] er engagementet og en formulering af problemstillinger, der også er vigtige for andre end eliten.«

Peter Gundelach i sin tiltrædelsesforelæsning som professor ved Sociologisk Institut
(Bertilsson og Gundelach 1994:25–6)

Når en social gruppe lukker sig om sig selv og afgrænser sig fra det omgivende samfund, risikerer den at forstene. Afgrænsningen fra det omgivende samfund betyder, at tilgangen af information fra det omgivende samfund forringes. Over tid vil gruppen miste evnen til at tilpasse sig forandringer i samfundet. For de fleste grupper resulterer en sådan forstening i en kollektiv deroute, hvor gruppen synker mod samfundshierarkiets bund. Men ifølge den sociologiske elitetradition, ved klassikere som Gaetano Mosca (1939 [1896]) og Vilfredo Pareto (1991 [1901]), forholder det sig anderledes, hvis forsteningen rammer eliten i samfundet. Den forringede evne til at navigere i forhold til omgivelserne rammer her ikke kun eliten selv, men hele det samfund, som eliten står i spidsen for. Når eliten kun ser sig selv, taber samfundet retningen, og det bliver hele samfundets problem, hvis elitens lukker sig om sig selv, og social mobilitet ind i eliten fra andre grupper bliver sjælden, og elitens sociale karakter, kendt som ”social type” hos Mosca (1939), ”habitus” hos Bourdieu (1996) og ”social karakter” hos Mills (1956), bliver mere og mere homogen.

Derfor er netop elitens sociale lukning paradoksalt nok en problemstilling, der er vigtig for andre end eliten.

Social mobilitet og klasse

Artiklens ledende spørgsmål er, hvorvidt eliten er socialt isoleret fra det omgivende samfund. Udgør eliten et lukket segment i samfundet, som ikke i nævneværdig grad udveksler medlemmer med andre dele af samfundet? Eller er eliten tværtimod åben og rekrutterer sine medlemmer bredt fra alle lag og grupper i samfundet i overensstemmelse med idealet om det åbne, demokratiske samfund? Spørgsmålet angår den sociale mobilitet i relation til eliten og for at kunne afgøre det, må vi først begrebsliggøre og empirisk afdække den sociale mobilitets struktur og derefter identificere elitens placering heri.

Problemet om elitens placering i den sociale mobilitets struktur relaterer sig til det i sociologien klassiske spørgsmål om samfundets stratifikation og klassestruktur (Marx og Engels 2008 [1848]; Weber 1978 [1922]), som fortsat giver næring til en omfattende debat (Andrade 2014; Erikson, Goldthorpe, og Hällsten 2012; Jonsson et al. 2009; Pakulski 2005; Savage et al. 2013; Weeden og Grusky 2005; Wright 2005). Her vil vi imidlertid ikke tage udgangspunkt i den teoretiske debat. Frem for en teoridreven tilgang til spørgsmålet om samfundets stratificering og inddeling i klasser vil vi slå til lyd for en datadreven tilgang. Med udgangspunkt i Max Webers begreb om sociale klasser vil vi beskrive den sociale mobilitets struktur, og på eksplorativ vis bestemme de sociale klasser ud fra mønstre i jobskift på det danske arbejdsmarked i perioden 1995-2012.

En social klasse definerer Weber (1978:302) således: »A "social class" makes up the totality of those class situations within which individual and generational mobility is easy and typical.« Der er her tale om en deskriptiv definition, som umiddelbart lægger op til, at en social classes afgrænsning skal bestemmes ved at beskrive den sociale mobilitet imellem og/eller inden-

Elitens position i den sociale klassestruktur

for generationer. Giddens (1973:48) formulerer det i sin læsning af Weber som »[...] a cluster of class situations which are linked together by virtue of the fact that they involve common mobility chances, either within the career of individuals or across the generations.«

Giddens argumenterer videre for, at spørgsmålet om klassernes afgrænsning ikke kan afgøres teoretisk med et universelt klasseskema, men empirisk må beskrives for hvert enkelt samfund: »[...] [T]he existence of distinct class 'boundaries' [...]« kan ikke blive »[...] settled in abstracto«, fordi forskellige samfunds klassestrukturationer »[...] differs significantly according to variations in economic and political development« (Ibid:110). Ud fra den samme erkendelse af, at der findes »[...] real cross-nation differences with respect to qualification levels, job autonomy, career prospects (i.e. social mobility), organization of production, etc.« argumenterer Savage m.fl. (2013:223) ligeledes for, at intet klasseskema retvisende kan beskrive klassestrukturen på tværs af forskellige samfund (jvf. Maurice, Sellier, og Silvestre 1986). Tværtimod risikerer en sådan teoridreven tilgang at gøre os blinde for afgørende forskelle mellem samfundene. Dermed er der fare for, at vi overser vigtige forhold, opdagelser og forklaringer i relation til de enkelte samfund, og i værste tilfælde står vi tilbage med et decideret misvisende billede af klassestrukturen og den sociale mobilitet.¹

For at undgå disse faldgruber ved en rendyrket teoridreven tilgang foretager vi en beskrivende og eksplorativ empirisk kortlægning af den sociale mobilitets socialklassestruktur. Med udviklingen af ”store data”, som de f.eks. forefindes i de danske registre, er det blevet muligt at lave særdeles finma-

1. Det betyder imidlertid ikke, at klasseteori bliver irrelevant, men at teoriernes klasseskemaer må respektere de grænser for mobilitet, som de sociale klasser er udtryk for. Det skal forstås i den forstand, at en klasse defineret ud fra et givent teoretisk princip som f.eks. ejerskab til kapital eller kontraktlige forhold godt kan bestå af flere socialklasser, men ikke kan splitte en socialklasse. Hvis en socialklasse splittes, vil klassens grænser være gennemtrængelige og klassen udtrykker således ikke nogen tvingende social afgrænsning for individernes muligheder i et livsforløb eller på tværs af generationer.

Elitens position i den sociale klassestruktur

skede beskrivelser af personers bevægelser på arbejdsmarkedet. Hermed skriver vi os også ind i den deskriptive drejning i den kvantitative sociologi, hvor datas rolle snarere er at bidrage til at klassificere end at forfølge det illusoriske mål om at afdække kausalsammenhænge (Savage og Burrows 2007). Netop empirisk sensitive beskrivelser, støttet af grafiske fremstillinger, er en måde at bringe os ud over den professionaliserede sociologis osteklokke ved at skabe kategorier, der på en gang er genkendelige i den enkeltes biografi og samtidig lokaliserer denne i en kollektiv historie (Mills 1959).

Til denne beskrivelse anvender vi Ronald Breigers metodisk operationaliserede definition af Webers socialklassebegreb. Ifølge Breiger (1981:584) er sociale klasser »[...] essentially sociometric “cliques” defined so that mobility chances [...] are higher within the cliques than between them«. Centralt i Breigers definition står begrebet klike, som kendes fra social netværks analyse. Hans udgangspunkt for at danne sociale netværk er imidlertid den klassiske mobilitetstabel, der opgør mobiliteten indenfor og imellem positioner i økonomien forstået som stillinger, og som har en lang tradition i sociologien (F.eks. Blau og Duncan 1967; Featherman og Hauser 1978; Goodman 1979). Men Breiger bryder med den gængse tilgang og konceptualiserer mobilitetstabellen som et netværk af stillinger, hvor forbindelserne imellem stillingerne udgøres af den mobilitet, der er opgjort i tabellens celler (Breiger 1981, 1982). Mobilitetstabellens stillingskategorier udgør således punkterne i netværket, og cellerne udgør kanterne, der forbinder dem (se evt. figur 1 for en sådan netværksgraf).

Breiger brugte CONCOR algoritmen (Breiger, Boorman, og Arabie 1975), som han selv var med til at udvikle, til at beskrive socialklassestrukturen. CONCOR er imidlertid siden blevet kritiseret og for at være svært gennemskuelig og ikke give intuitiv mening (Scott 1991), hvad vi kan tilslutte os. Derfor har vi har udviklet en alternativ algoritme til at identificere klynger af

stillinger, hvorimellem mobilitet er nem og typisk for på den måde at kunne afgøre, hvor eliten befinder sig i samfundets socialklassestruktur.

Metode til kortlægning af de sociale klasser

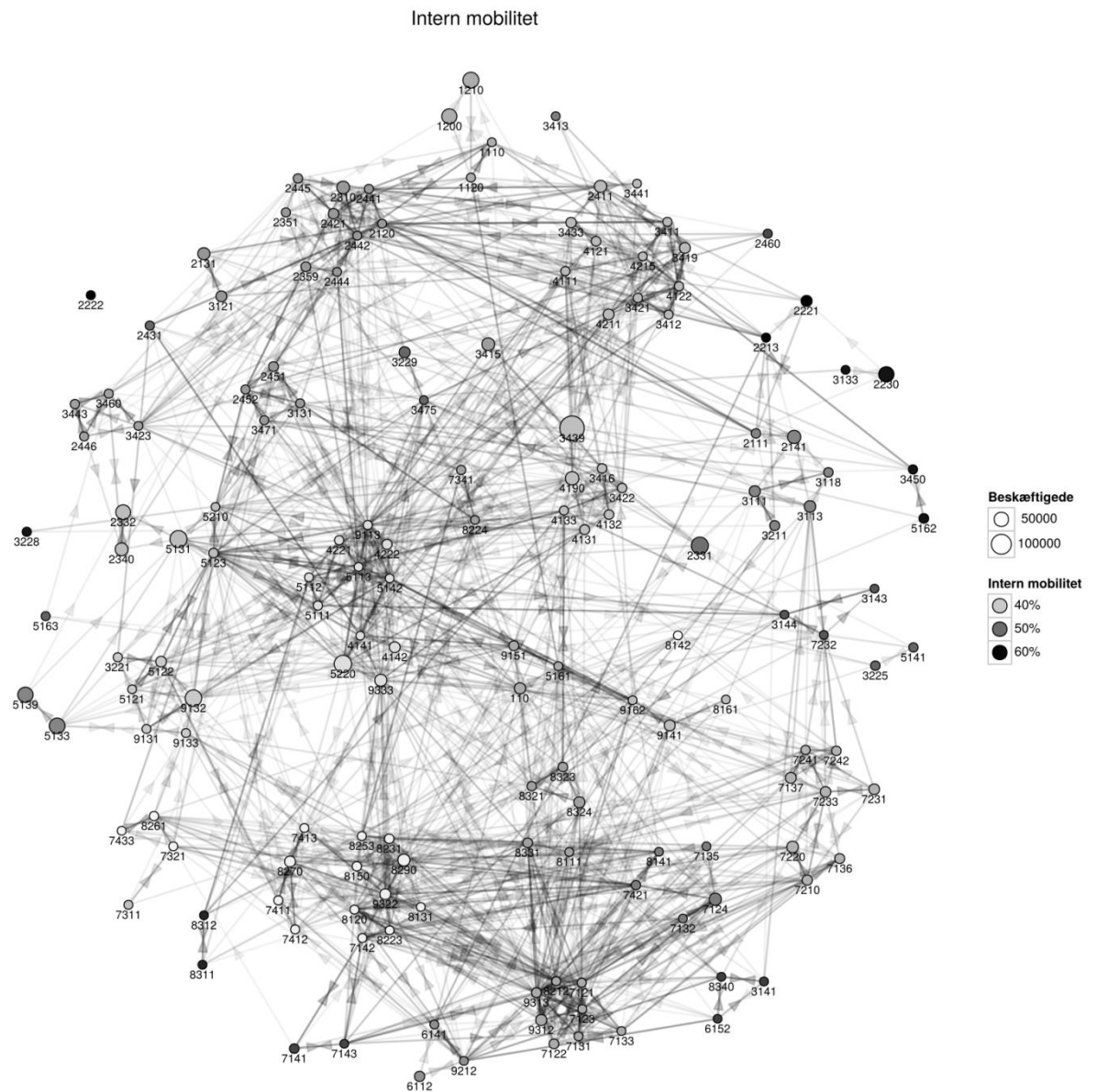
Den analyse af mobiliteten på arbejdsmarkedet og kortlægning af de sociale klasser, som i det følgende fremlægges, er oprindeligt foretaget som led i forskningsprojektet *Det mobile danske arbejdsmarked og organisering af lønmodtagere*, og en mere detaljeret gennemgang af den nærværende analyse og dens resultater udgives i den sammenhæng (se Toubøl, Ibsen, og Larsen under 2015). I det følgende vil vi ikke indgående diskutere metoden, men begrænser os til en overordnet redegørelse, der give læseren en intuitiv forståelse heraf (for en mere indgående diskussion af metoden, se Toubøl, Larsen, og Jensen 2013).

Netværksgrafen i figur 1 gengiver den intra-generationelle mobilitet imellem stillinger i Danmark i perioden 1995-2012. Der tages udgangspunkt i en forholdsvis disaggregeret stillingsinddeling med 155 stillinger defineret ud fra DISCO-klassifikationen². I figur 1 er disse stillinger repræsenteret som punkter, og pilene imellem udtrykker oversandsynlige mobilitetsmønstre.

2. De 155 kategorier er et produkt af dels et ønske om at tage udgangspunkt i meningsfulde kategorier på et så disaggregeret niveau som muligt og dels at overkomme et databrud i 2010, hvor DISCO nomenklaturen overgår fra 88 til 08 versionen. Databruddet er søgt overkommet, men kan ikke overkommes fuldstændigt, da de to nomenklaturer ikke kan reduceres til hinanden. Den nye 08 nomenklatur indeholder således stillingskategorier, som er sammensat af delmængder af stillingskategorier i den gamle 88 nomenklatur og omvendt. Der må således foretages en række kritiske valg, hvor helt nye kategorier konstrueres, som så godt som muligt overkommer databruddet, men fortsat er meningsfulde.

Elitens position i den sociale klassestruktur

FIGUR 1. DEN INTRA-GENERATIONELLE MOBILITET SOM NETVÆRKSGRAF

Note: Punkter angiver stillingskategorier. Stillingskategoriernes indholdsbetegnelser kan ved brug af de angivne numeriske koder slås op i tabellen i bilag. Størrelsen på punkterne afgøres af antallet af beskæftigede i kategorien. Farven på punkterne angiver intern mobilitet, dvs. hvor stor en andel af jobskiftene i en stillingskategori, der skifter til et job i samme kategori. Alle pile angiver en relativ risiko på over 1. Jo mørkere pilen er desto højere relativ risiko og dermed mere intenst mobilitetsmønster. Pilehovederne angiver mobilitetens retning.

Elitens position i den sociale klassestruktur

Udgangspunktet for konstruktionen er en mobilitetstabel med 6.385.848 jobskift³ registreret i perioden 1995-2012 hos Danmarks Statistik, hvor der er information tilgængelig om stillingstilhørsforhold på et tilstrækkeligt disaggregeret niveau⁴. Det samlede datasæt, som tabellen er dannet på baggrund af, omfatter alle erhvervsaktive i Danmark 1980-2013, der er registreret hos Danmarks Statistik.

Stillingerne varierer med hensyn til størrelse og for at få et sammenligneligt udtryk for relationen mellem kategorierne udregnes den relative risiko for alle celler i mobilitetstabellen. Også andelen af beskæftigede, der skifter job varierer stillingerne imellem. I udregningen af de relative risici betinges de forventede værdier derfor på stillingernes størrelse udtrykt ved alle beskæftigede og ikke blot totalen af de mobile. På den vis vægtes de relative risici i forhold til variationen i andelen af beskæftigede, der skifter job, de enkelte stillinger imellem. Hvis vi ikke gjorde dette, ville mobiliteten i en stilling,

3. Definitionen af jobskift indeholder to komponenter. Den første komponent udgøres af de personer, der skifter fra et job direkte til et andet, uden nogen nævneværdig beskæftigelsespause imellem afslutning af det første job og påbegyndelse af det andet. Her er tale om jobskift-sekvenser af den simple type [år1=job1, år2=job2]. Den anden komponent søger at tage højde for job-ledig-job mobilitet. Størrelsesordenen af den slags mobilitet er ganske betragtelig i Danmark (Se f.eks. Bredgaard et al. 2009:27), hvad har at gøre med den særlige danske flexicurity arbejdsmarkedsmodel (Berglund and Furåker 2011; Jensen 2011; Jørgensen and Madsen 2007), og den bør derfor indgå i et eller andet omfang for at give et retvisende billede af den intra-generationellem sociale mobilitets socialklassestruktur. Vi inddrager den ved at inkludere jobskift, hvor personen imellem afslutning af sit gamle job og påbegyndelse af sit nye har haft en periode af korttidsledighed. Korttidsledighed defineres som op til 12 måneders ledighed. Her lægger vi os op af Danmarks Statistik og ILO, der definerer langtidsledighed som over 12 måneders ledighed (Grunnet-Lauridsen 2014). Vi må imidlertid acceptere ledighedsperioder på i teorien op til 24 måneder. Det skyldes, at de anvendte registerdata er organiseret således, at individernes status måles en gang om året ultimo november. Når vi inddrager de korttidsledige sker det reelt ved at tælle jobskift-sekvenser af typen [år1=job1, år2=ledig, år3=job2]. Hvis ledighedsperioden begynder umiddelbart efter målingen ultimo november år 1 og ophører umiddelbart inden målingen ultimo november år 3, er ledighedsperioden næsten 24 måneder, hvilket altså er en mulighed. Den samlede mængde af job-til-job mobile er som nævnt 6.385.848. Heraf udgør direkte skift uden en ledighedsperiode imellem jobbene 5.464.552 (85,6 %), og job skift, hvor der har været en kort periode af ledighed imellem jobbene, udgør 921.296 (14,4 %).

4. Data er leveret af Centre for Survey and Survey/Register Data.

Elitens position i den sociale klassestruktur

hvor 2 % skifter job, have samme vægt som mobiliteten i en stilling, hvor 20 % skifter job, og den første stillings relative isolation, pga. at ansatte i den type stilling kun sjældent skifter job i løbet af karrieren, ville ikke fremgå.

Den intra-generationelle mobilitet er nu repræsenteret i en mobilitetstabel, hvor hver celle repræsenterer et mobilitetsmønster udtrykt ved den relative risiko, dvs. den relative sandsynlighed for at jobskift finder sted fra en given stilling til en anden eller indenfor en stillingskategori, hvad diagonalen angår. Jo højere den relative risiko er, jo tættere er disse stillinger knyttet til hinanden i den forstand, at de deler arbejdskraft. Hvis den relative risiko er 1 eller højere, kan der ikke siges at forefindes en barriere for mobiliteten, da den som minimum har et omfang lig med det forventede under antagelse af tilfældighed. Hver gang det er tilfældet, kommer det i figur 1 til udtryk ved en pil imellem stillingerne, hvor pilehovedet angiver mobilitetens retning.

Alle stillinger har interne relative risici, der er højere end 1. Punkternes farve angiver, hvor stærk tendensen til intern mobilitet er. Jo mørkere, jo højere relativ risiko. Det samme gør sig gældende for pilene; jo stærkere en pil er trukket op, desto højere en relativ risiko repræsenterer den. Endelig siger punkternes størrelse noget om størrelsen på stillingen, men da forskellene er meget store, er punkternes størrelse givet ved en logaritmisk funktion, så størrelsesforholdet er ikke ligefremt proportionalt.

Formålet med at konvertere mobilitetstabellen til et netværk er at kunne anvende netværksanalytiske værktøjer til at identificere de klynger af stillinger, som udgør de sociale klasser. Til det formål anvender vi MONECA (The Mobility Network Clustering Algorithm) (Toubøl et al. 2013), der er udviklet til netop dette formål. Algoritmen fungerer på den måde, at den identificerer netværkets sociometriske klikker. En klikke er en gruppe af punkter, som alle er gensidigt forbundne. I vores tilfælde vil det sige en gruppe stillinger, hvor imellem der er gensidig oversandsynlig mobilitet. Når klikkerne er identificeret beregnes et nyt netværk, hvor de identificerede klikker er punkterne, og

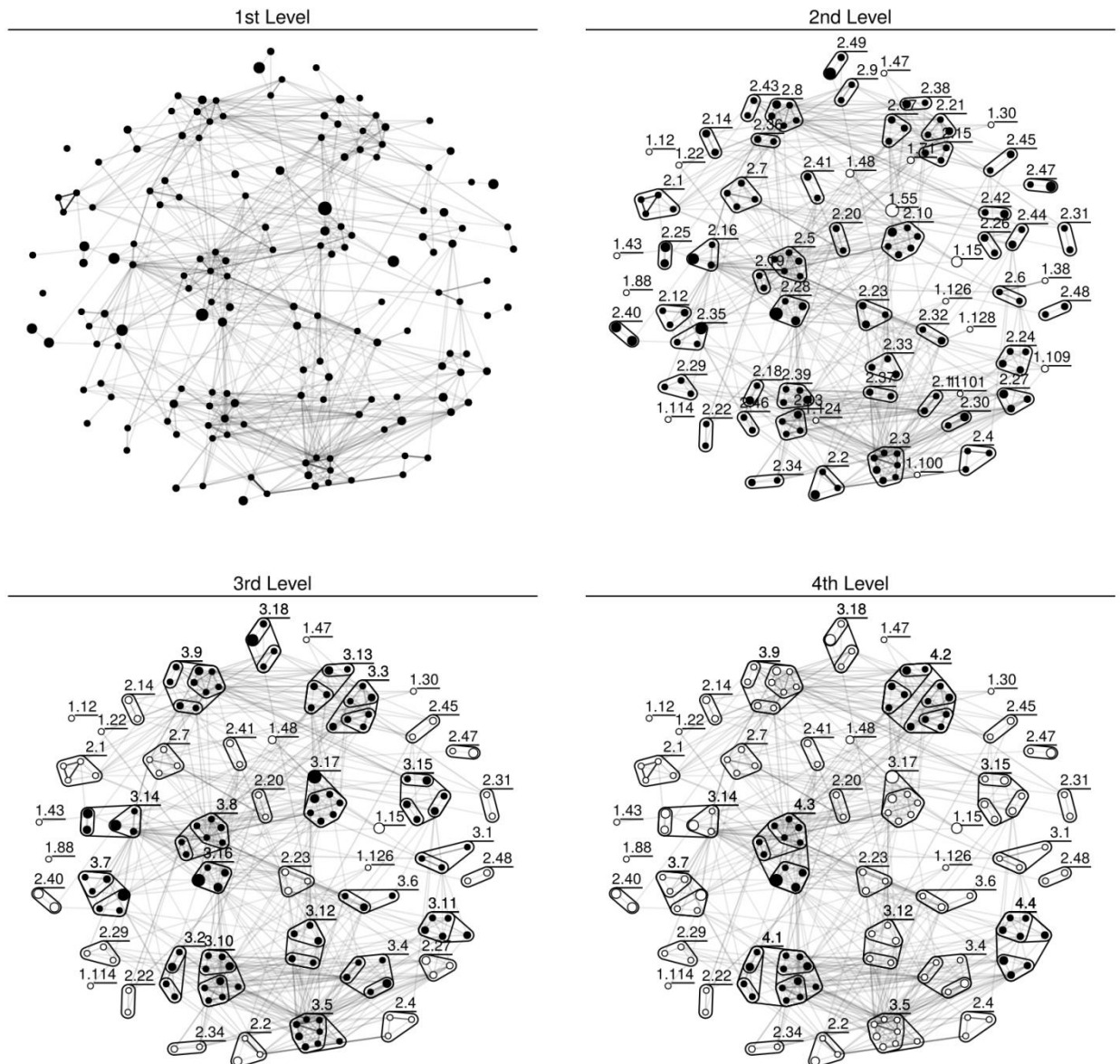
Elitens position i den sociale klassestruktur

forbindelserne således er den samlede mobilitetsstrøm imellem klikerne. MONECA afsøger endnu engang netværket for kliker for derefter atter at danner et nyt netværk ud fra de nye kliker. Processen stopper, når der dannes et netværk, hvor ingen punkter er gensidigt forbundne, med andre ord, hvor der ikke forefindes nogen kliker. I nærværende analyse gentages processen tre gange. Det indbyggede stoppunkt giver algoritmen en fordel ift. de fleste gængse metoder til klyngeanalyser, som ikke har et indbygget stoppunkt, og hvor forskeren i stedet må vurdere, på hvilket niveau klynge løsningen skal findes.⁵ Dette forløb er afbilledet i figur 2 og resultatet er en række klynger bestående af kliker indlejret i hinanden.

5. For yderligere om MONECA algoritmen ift. gængse metoder til klyngeanalyse, se Toubøl et al. (2013).

Elitens position i den sociale klassestruktur

FIGUR 2. NIVEAUERNE I KLYNGEANALYSEN

Note: De med sort markerede stillingskategorier er dem som sammenlægges på det givne niveau.

Det er dog ikke helt så simpelt som det fremstår i foregående. Klikker vil ofte overlappe, hvorimod vi med klynger referere til diskrete grupper (Scott 1991:126ff), hvad modsvarer vores begreb om sociale klasser. MONECAs afgørende egenskab er således evnen til at afgøre, hvilken klike et punkt, der

Elitens position i den sociale klassestruktur

kunne tilhører to eller flere overlappende klikker, skal henføres til, og dermed sikre, at klikkerne er diskret afgrænsede fra hinanden.

Dette løses ved, at MONECA arbejder agglomerativt og altid prioriterer den stærkeste gensidige forbindelse. Det vil sige, at den først identificerer de to punkter i et netværk med den gennemsnitligt stærkeste gensidige forbindelse. Vi kalder disse punkter A og B. Disse sammenføjes til en klike, |AB|. Dernæst identificeres parret af punkter med den næst stærkeste gensidige forbindelse, f.eks. Z X, og disse sammenføjes til en klike |ZX|. Når der opstår en situation, hvor det ene punkt i parret med den stærkeste forbindelse, f.eks. B C, allerede er del af en klike |AB|, vil sammenføjnngen kun kunne ske, hvis alle de implicerede punkter, dvs. A, B og C, tilsammen udgør en klike. Hvis det er tilfældet, dannes klike |ABC|. Hvis C imidlertid ikke er gensidigt forbundet med både A og B, kan C ikke tilføjes klike, og parret B C forbliver adskilte.

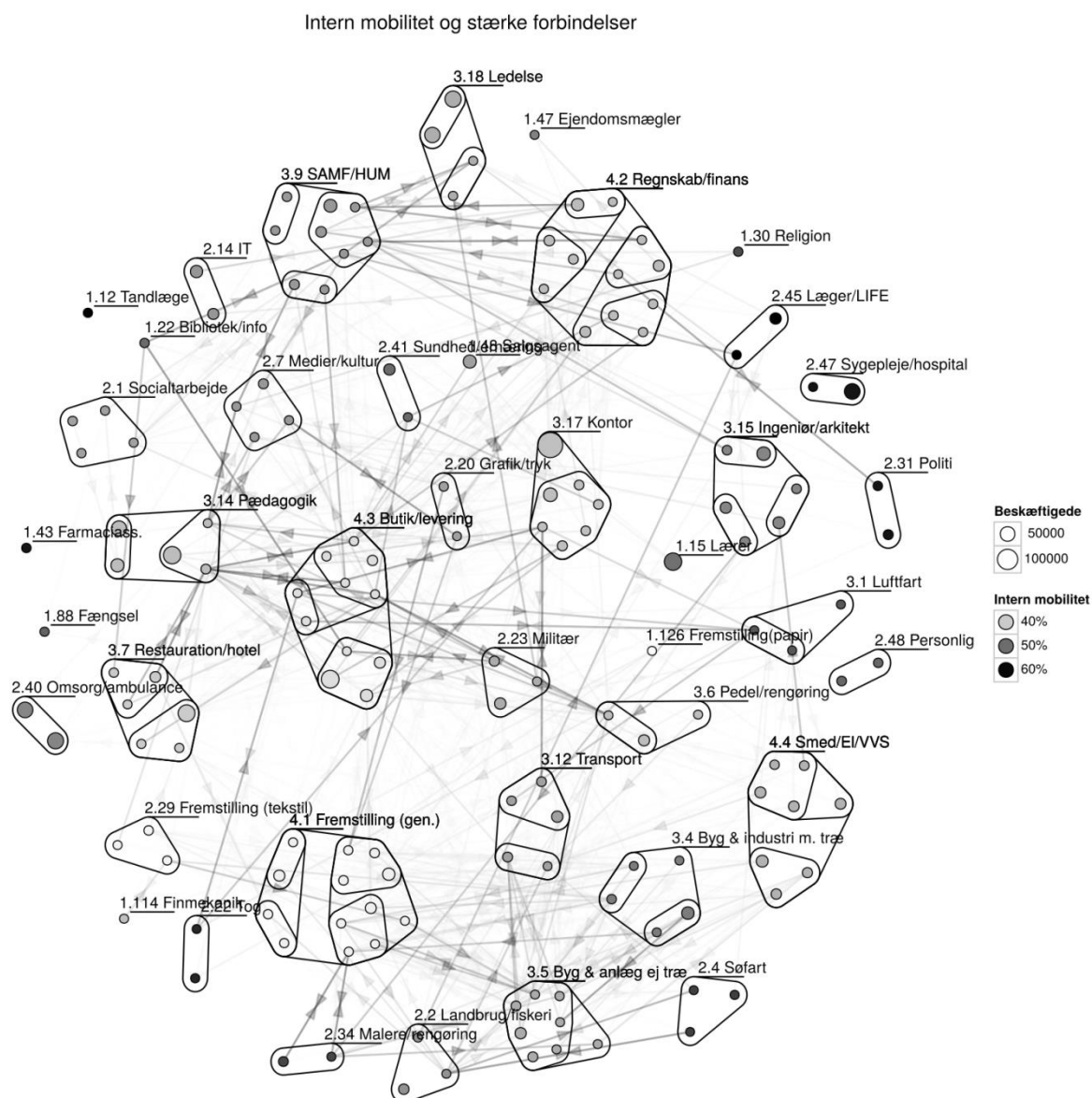
Den intra-generationelle mobilitets socialklassestruktur i Danmark

Analysens resultat, som fremgår af figur 3, viser, at de danske lønmodtagere kan inddeles i 41 distinkte kategorier, som udtrykker den intra-generationelle mobilitets socialklassestruktur. Imellem disse kategorier er det relativt usandsynligt at være mobil, hvorimod mobilitet indenfor kategorierne er relativt sandsynlig.

Disse kategorier afspejler det intra-generationelle aspekt af den sociale klassestruktur, men for at tale om sociale klasser ud fra Webers definition, skal der også tages højde for den inter-generationelle mobilitet. En analyse af den inter-generationelle mobilitet vil vi ikke give os i kast med her, og de 41 kategorier udtrykker således kun det intra-generationelle aspekt af sociale klasser. For at undgå forvirring vil vi i det efterfølgende referere til dem som *segmenter*, da de også kan fortolkes som arbejdsmarkedssegmenter.

Elitens position i den sociale klassestruktur

FIGUR 3. DEN INTRA-GENERATIONELLE MOBILITETS SOCIALKLASSESTRUKTUR

Note: Alle streger angiver en relativ risiko på over 1. Jo mørkere stregen er desto højere relativ risiko værdi. De første tal i hvert segment navn angiver niveauet segmentet fandt sin endelige form på. Størrelsen på punkterne afgøres af antallet af beskæftigede i kategorien. Farven på punktet angiver hvor stor en andel af jobskifterne i en kategori, der er til en stilling i samme kategori.

Disse segmenter må en hvilken som helst videre klasseinddeling – teori- eller empiridreven – tage sit udgangspunkt i. Det skyldes, at en opbrydning af segmenterne, hvor indenfor mobilitet er nem og typisk, vil resultere i et klasseskema med porøse grænser, hvor individerne bevæger sig relativt uhindret

Elitens position i den sociale klassestruktur

på tværs af klassegrænserne. I et sådan tilfælde modsvarer klassekategorierne ikke de faktiske sociale skel, som barrierne for social mobilitet udgør.

Når arbejdsmarkedets segmentering skal forklares, peger litteraturen på en række typiske faktorer, som blandt andet tæller uddannelse, alder, erhvervsstruktur, arbejdsfunktion og sociale lukkemekanismer, som ofte har rod i køn, etnicitet, professionsdannelse og certificering (Daw og Hardie 2012; Doeringer og Piore 1985; Gittleman og Howell 1995; Hudson 2007; Osterman 1975; Reich, Gordon, og Edwards 1973). I Danmark er et særtræk, at arbejdsmarkedsinstitutionerne med fagforeninger og arbejdsgiverforeninger i centrum spiller en afgørende rolle for segmenteringen (Boje 1987).

I tabel 1 er udvalgte variable listet for segmenterne – indkomst, uddannelseslængde, køn og størrelse – opgjort. Segmenterne er sorteret efter indkomst i aftagende orden. Overordnet kan det konstateres, at arbejdsmarkedet er stærkt kønsopdelt. Samtidigt ser vi en sammenhæng mellem uddannelse og indkomst, men sammenhængen er ikke perfekt. Vi finder store forskelle i indkomstniveauet mellem segmenter med ens uddannelseslængder, som f.eks. *3.14 Pædagogik* *2.4 Søfart*, *4.2 Regnskab/finans* og *1.114 Finmekanik*, som alle har en gennemsnitlig uddannelseslængde på 14,2 år, men hvor den gennemsnitlige årlige disponible indkomst varierer fra 211.721 til 347.144 kroner. Uddannelseslængde er således afgjort vigtig for at forstå variationer i løn og indkomst segmenterne imellem, men kan ikke stå alene, og andre faktorer som f.eks. køn skal tages i betragtning for at give en mere komplet forklaring.

Elitens position i den sociale klassestruktur

TABEL 1. SEGMENTER EFTER ÅRLIG INDKOMST, UDDANNELSESLÆNGDE, KØN OG STØRRELSE I 2012

Segment	Disp. indkomst (DKK)		Års uddannelse		Kvinder		Størrelse	
	Gennemsnit		Gennemsnit		Andel		Antal	
3.18 Ledelse	532.820		15,3		25,0 %		74.150	
1.12 Tandlæger	436.663		18,0		66,4 %		3.238	
2.45 Læger/LIFE	435.761		18,8		50,2 %		23.259	
3.1 Luftfart	409.315		13,8*		10,0 %		2.762	
2.14 IT	349.352		15,2		21,1 %		52.753	
2.4 Søfart	347.144		14,2		2,7 %		4.063	
3.15 Ingeniør/arkitekt	327.385		15,7		33,0 %		110.495	
1.48 Salgsagent	322.835		14,5		33,8 %		34.044	
3.9 SAMF/HUM	321.356		17,5		51,7 %		94.756	
1.47 Ejendomsmæglere	301.941		14,8		50,1 %		2.707	
2.22 Tog	298.318		14,0		3,9 %		3.054	
2.7 Medie/kultur	297.441		15,6		50,0 %		28.035	
2.31 Politi	284.063		14,6		14,7 %		11.079	
2.41 Sundhed/ernæring	282.449		15,8		75,7 %		23.092	
1.126 Fremstilling (papir)	280.199		14,1		28,3 %		2.184	
4.2 Regnskab/finans	277.226		14,2		60,7 %		149.513	
1.22 Bibliotek/info	275.615		16,4		72,5 %		4.255	
1.15 Lærere	270.061		16,4		67,3 %		75.426	
1.3 Religion	268.673		17,2		53,1 %		3.729	
2.47 Sygepleje/hospital	268.370		16,6		95,5 %		59.766	
2.1 Socialt arbejde	266.168		15,9		81,6 %		17.853	
2.20 Grafik/tryk	260.598		13,4		28,1 %		3.423	
3.17 Kontor	254.148		14,0		70,8 %		158.198	
1.114 Finmekanik	247.794		14,2		41,0 %		1.424	
1.88 Fængsel	245.342		14,1		37,7 %		2.230	
4.4 Smed/El/VVS	244.487		13,8		1,9 %		100.883	
3.12 Transport	238.035		12,1		5,0 %		47.870	
1.43 Farmaciass.	235.917		15,5		96,1 %		4.841	
2.23 Militæret	229.528		13,4		14,3 %		39.541	
2.29 Fremstilling (tekstil)	228.742		12,8		46,6 %		4.153	
3.5 Byg/anlæg ej i træ	228.200		12,5		3,2 %		48.014	
4.1 Fremstilling (gen.)	223.688		12,5		29,9 %		90.761	
3.4 Byg og industri med træ	218.158		13,6		3,0 %		35.929	
3.6 Pedel/rengøring	216.004		12,9		13,0 %		28.173	
2.34 Malere/rengøring	212.655		13,4		28,4 %		8.944	
3.14 Pædagogik	211.720		14,2		77,3 %		186.133	
2.2 Landbrug/fiskeri	205.107		12,9		23,4 %		13.499	
2.40 Omsorg/ambulance	203.236		12,8		87,5 %		128.994	
2.48 Personlig pleje	195.408		13,3		96,7 %		12.574	
4.3 Butik/levering	194.622		13,1		46,9 %		159.443	
3.7 Restauration/hotel	182.701		12,4		70,3 %		92.102	
Alle	261.790		14,3		50,0%		1.947.342	

*Uddannelseslængden i stillingskategorierne, der udgør *Luftfart*, er undervurderet i Danmarks Statistisk registre. Hvorfra fejlen stammer, er uvist.

Disse overfladiske betragtninger om segmenteringens relation til indkomst, uddannelse og køn tjener blot til at illustrere, at arbejdsmarkedssegmenteringen og socialklassestrukturen selv er et resultat af adskillige faktorer og deres sammenspil. Ud fra figur 3 og informationer i tabel 1 kan læseren selv gøre

Elitens position i den sociale klassestruktur

sig yderligere overvejelser om segmenteringens betydning, men her vil vi ikke gå i nærmere detaljer. I stedet vender vi os imod segmentet *3.18 Ledelse*, hvori vi finder den danske elite. *3.18 Ledelse* har den suverænt højeste gennemsnitlige disponible indkomst med 532.820 kroner, næsten 100.000 kroner mere end nummer to *1.12 Tandlæger*. Hvor tandlægerne har 18 års uddannelse, nøjes *3.18 Ledelse* med 15,3 års uddannelse, som dog er over gennemsnittet på 14,3. Således tjener *3.18 Ledelse* udmærket til at illustrere at uddannelseskompetencer så langt fra alene afgør indkomst. *3.18 Ledelse* skiller sig også ud ved en lav andel af kvinder på kun 25 % og illustrerer således også fint kønsopdelingen af det danske arbejdsmarked og de ligestillingsmæssige konsekvenser heraf.

Bevægelser indenfor ledelse

Af de segmenter, der identificeres af MONECA, er det i *3.18 Ledelse*, eliten skal findes. *3.18 Ledelse* indeholder kategorierne *1200 Ledelse indenfor administration og erhverv*, *1210 Direktører*, *1110 Lovgivere* og *1120 Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer*, der i arbejdsindhold og eksklusivitet bedst passer overens med en bred definition af en elite.

Stillingskategorierne kan beskrives endnu mere specifik. Udgangspunktet er Danmarks Statistiks DISCO-08 nomenklatur⁶ og heraf fremgår det, at *Lovgivere* er alle typer af valgte politikere fra kommunalbestyrelsesmedlemmer over folketingsmedlemmer til ministre og EU parlamentarikere. Der er selvfølgelig voldsomme forskelle i magt og indflydelse, men også visse ligheder i rekrutteringsforløb og arbejdsområde. *Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer* er topledere i stat, regioner og styrelser, såsom departementschefer, styrelseschef, og viceberedskabsdirektør. Derudover inkluderer kategorien de øverste udnævnte eksperter som stadsarkitekt, rigsarkivar,

6. Se <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Nomenklaturer/loenstatistikken/oversigt> besøgt den 30. juli 2015.

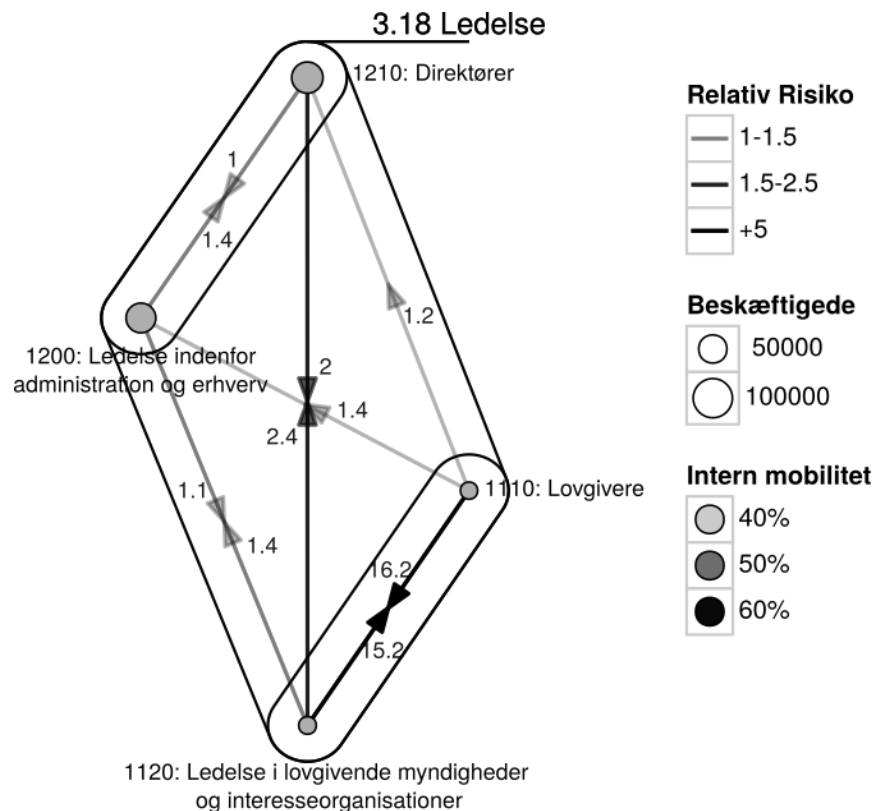
Elitens position i den sociale klassestruktur

embedslæge og ombudsmand. Endelig inkluderes også foreningsformænd og ledere i interesseorganisationer som fx fagforeningsledere, partisekretærer og A-kasse formænd. Her er altså tale om ansatte ledere indenfor politik, lovgivning, interessevaretagelse og stat. *Direktører* derimod er direktører, primært indenfor erhvervslivet, men også indenfor relativt selvstændige statsligt ejede foretagender. Til sidst er den store gruppe *Ledelse indenfor administration og erhverv* en syndig sammenblanding af mellemledere på tværs af den private og offentlige sektor. Desværre kan den ikke deles finere op, da DISCO-variablene fra Danmarks Statistik der opgør stillingstilhørsforhold er ramt af et databrud i 2010, som kun lader sig overkomme ved slå en lang række ledelseskategorier sammen til *Ledelse indenfor administration og erhverv*.

Ledelsessegmentet er et relativt stort segment med ca. 74.000 medlemmer. Omkring 67% af alle jobskift fra en stilling indenfor segmentet går til en anden stilling indenfor segmentet, og den interne mobilitet er derfor betydelig.

For at blive klogere på de interne bevægelser zoomer vi i figur 4 ind på segmentet og gør de interne forbindelser lettere at læse. De 4 stillingskategorier er organiseret i to undersegmenter, der forbindes på et højere niveau. De to undersegmenter viser en opdeling, mellem *Lovgivere og Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer* i det ene undersegment og *Ledelse indenfor administration og erhverv og Direktører* i det andet.

FIGUR 4. LEDELSESSEGMENTETS INTERNE MOBILITETSMØNSTRE

Note: Stregerne angiver forbindelser med en relativ risiko over 1, og pilene angiver retningen på mobiliteten. Punkternes størrelse afhænger af antallet af beskæftigede i kategorien. Farven på et punkt angiver, hvor stor en andel af jobskifterne i en kategori, der er til en stilling i samme kategori.

Opdeling i undersegmenter skyldes, at *Lovgivere* ikke er gensidigt forbundet med *Direktører* og *Ledelse indenfor administration og erhverv*. Som det fremgår af figur 4, bevæger man sig ikke fra direktør eller leder i erhvervslivet til politiker, men gerne omvendt.

Hvad angår styrken af forbindelserne i ledelsessegmentet, ser vi, at den stærkeste forbindelse er mellem *Lovgivere* og *Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer*. Det er ikke overraskende, da de to stillingskategorier deler lovgivning og politik som det centrale omdrejningspunkt. Det er imidlertid interessant, at den næst stærkeste forbindelse går på tværs af undersegmenterne, nemlig mellem *Direktører* og *Ledere indenfor lovgivning og interesseorganisationer*. Der er altså en stærk udveksling imellem kategorier for generelle ledelseskompetencer, der afspejler udvekslingen

Elitens position i den sociale klassestruktur

og integrationen imellem toppen af erhvervsliv, politik, statsadministration og interesseorganisationer, der er fundet i den danske magtelite (Ellersgaard og Larsen 2015). Karriereskift der potentielt også styrker sammenhængskraften indenfor magteliten (Mills 1956).

Bevægelser udenfor ledelse

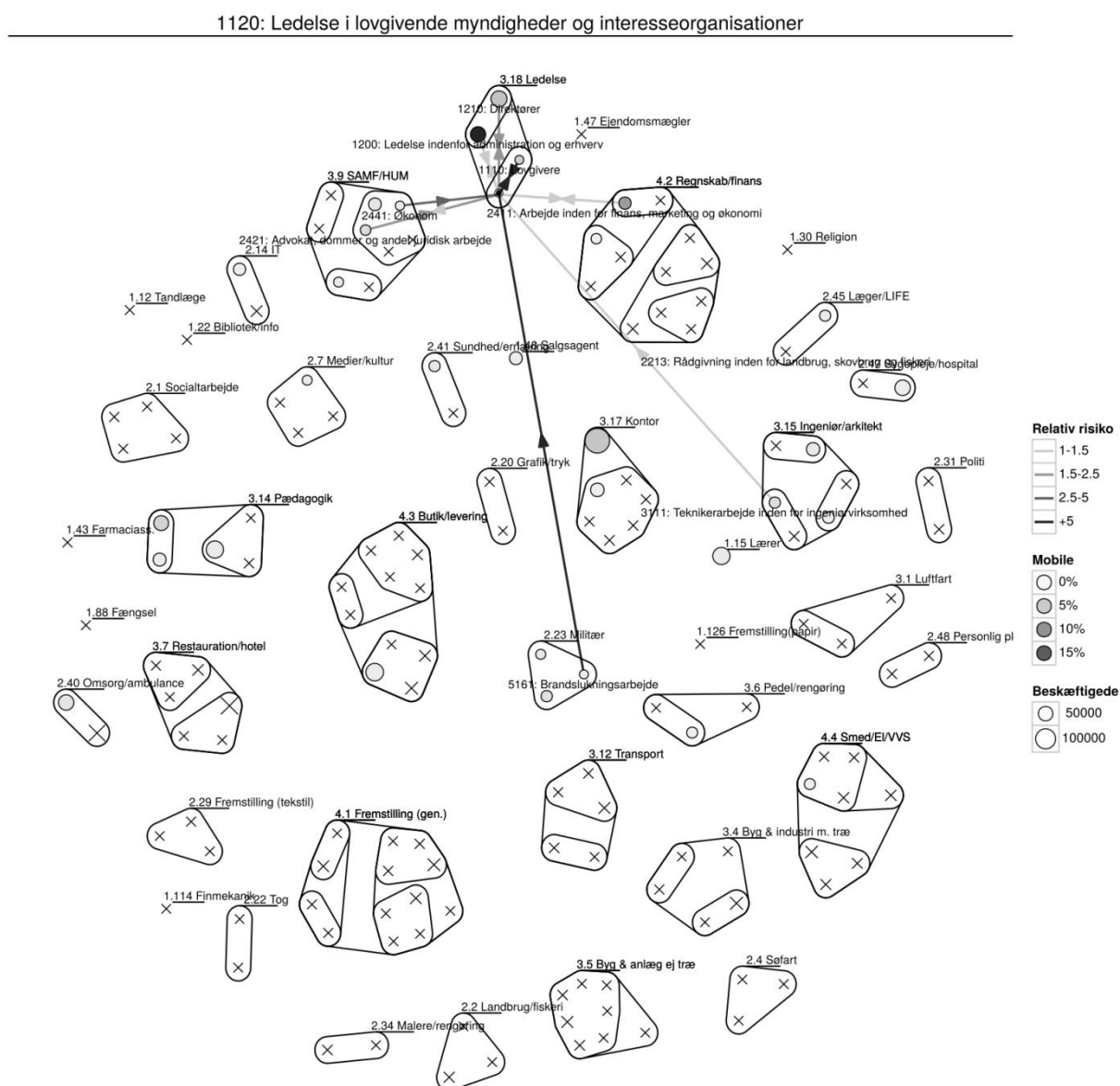
Når vi ser på de enkelte stillingskategoriers jobskift ind i og ud af ledelsessegmentet, er der nogle meget klare mønstre. Langt størstedelen af arbejdsmarkedet er underrepræsenteret, og store dele har næsten ingen udveksling med ledelsessegmentet. Dette understreger tydeligt at vi har at gøre med et lukket segment.

Figureerne 5-8 viser forbindelserne for hver enkelt stillingskategori i ledelsessegmentet, og viser hvem der kommer ind i kategorien og hvor de går hen. Et ”x” angiver at mindre end 10 af de 6.385.848 jobskift i løbet af 17 år har været imellem de to kategorier. I figur 5, ser vi f.eks., at der ikke er bevægelse imellem *Lovgivere* og nogen af stillingerne i segmenterne *3.14 Pædagogik* og *4.1 Fremstilling (gen.)*.

Elitens position i den sociale klassestruktur

FIGUR 6. MOBILITETSMØNSTRER I RELATION TIL LEDELSE I LOVGIVENDE MYNDIGHEDER OG INTERESSEORGANISATIONERS

Note: Stregerne angiver forbindelser med en relativ risiko over 1, og pilene angiver retningen på mobiliteten. Punkternes størrelse afhænger af antallet af beskæftigede i kategorien. Farven på et punkt angiver, hvor stor en andel af jobskifterne til og fra *Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer*, der er til den kategori.

Elitens position i den sociale klassestruktur

Når vi ser på udvekslingerne mellem de enkelte kategorier indenfor ledelsessegmentet og resten af arbejdsmarkedet, ser vi klare forskelle imellem de to undersegmenter. *Direktører* (figur 8) har meget få oversandsynlige forbindelser til andre kategorier udenfor ledelsessegmentet, mens *Lovgivere* (figur 5) derimod har relativt mange forbindelser. Forbindelserne er primært til stillinger og professioner med universitetsuddannelser, som økonomer, jurister og andre samfundsvidenskabeligt uddannede. Men lovgivere bliver også læger og landbrugskonsulenter, men sjældnere omvendt. Så hvor direktører har stærkest forbindelser til andre grupper med ledelsesopgaver, så har lovgivere og Ledere i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer forbindelser til væsentligt flere, dog uden at nå bredt ud. Det er bestemt ikke overraskende, at valgte politikere når bredere ud i samfundet end direktører, men det er dog sigende, at der er langt stærkere relationer til ledelsessegmentet end til hovedparten af arbejdsmarkedet.

For *Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationers* (figur 6) vedkommende, ser vi at mange udveksler med segmentet 3.17 *Kontor*, men her er det vigtigt at huske, at det er et meget stort segment, og udvekslingerne er mindre, end vi ville forvente, hvis udvekslingerne havde været tilfældig. Modsat ser vi en stærk forbindelse til *Økonomer* i segmentet 3.9 *SAMF/HUM*. De udgør en meget lille stillingskategori, men er godt overrepræsenterede. Et segment som 2.7 *Medier/kultur* er sammen med alt, der har med produktion at gøre fuldstændigt afskåret.

Sammenfattende giver analysen af de fire stillingskategorier i ledelsessegmentets mobilitetsmønstre et billede af en lukket gruppe. De fire stillingskategorier adskiller sig ved at de hver især udveksler med forskellige andre stillingskategorier. Omvendt er der stor lighed i, hvilke segmenter, de ikke udveksler med, som således er fuldstændigt afskåret fra ledelsessegmentet.

Ledelse og den potentielle magtelite

Det afgørende fund i denne analyse er, at en gruppe, der både består af politisk valgte, ledere af interesseorganisationer, topembedsmænd og ledere i det private erhvervsliv sammen med det øverste lag af mellemledere afgrænser sig i et selvstændigt segment adskilt fra resten af arbejdsmarkedet. Vi kunne let have forestillet os et arbejdsmarked, hvor lederne var inkluderet i et segment for universitetsuddannede, eller at lovgivere og direktører hang som selvstændige isolerede kategorier. Her ligger styrken i den eksplorative tilgang i MONECA algoritmen, da tilstedeværelsen af selvstændige segmenter, deres antal og sammensætning ikke er givet på forhånd.

Det skal også tilføjes, at det ikke er afgørende, hvorvidt elitesegmentet er mere eller mindre lukket end andre segmenter og stillinger. Her interesserer vi os primært for om segmentet eksisterer eller ej. Det naturlige næste skridt er at undersøge, om ledelsessegmentets lukkethed og sammensætning har udviklet sig over tid. Men dette spørgsmål kræver en bedre løsning af de markante databrud, der desværre har ramt Danmarks Statistiks stillingsvariable.

Samlet for hele segmentet er det, forskelle til trods, de stillingskategorier, der har den største andel af ledelsesansvar og de højeste indkomster (se tabel 1). Deres arbejdsfunktioner og de hermed associerede uddannelser ligger tæt op af dem, der er centrale i magteliten. Vi finder altså jurister, økonomer, statskundskabere og CBS'ere. En stor andel af dem er karakteriserede ved at være i toppen af organisationer, og for stort set alles vedkommende gælder, at de adskiller sig fra fagekspertter (som ingeniører og tandlæger) ved at have ledelsesansvar, og dermed udgør en elite i John Scotts (1996) neoweberianske stratifikationsteori. Undtagelsen er lovgiverne, som ikke alle nødvendigvis har underordnede i en gængs forstand.

Den samling af stillingskategorier vi finder i ledelsessegmentet, har Griffiths, Lambert og Bihagen (2014) teoretisk defineret som »potential power elite«. De tager også udgangspunkt i ISCO-nomenklaturen, som DISCO er

Elitens position i den sociale klassestruktur

den danske version af, og benytter stort set de samme stillingskategorier i deres teoretisk definerede begreb til et komparativt studie af England og Sverige. Den potentielle magtelite er som begreb inspireret af C. W. Mills (1956) berømte studie af den amerikanske magtelite. Magteliten defineres her som de overlappende sociale cirkler bestående af lederne af de afgørende institutionelle ordner i samfundet.

Det centrale skel til en elite defineret ud fra topposter i magtfulde organisationer var hos Mills betydningen af konkret social interaktion og integration imellem magtelitens medlemmer. Det er således den sociale interaktion og integration, der adskiller en magtelite fra en traditionel elite som defineres ved dens kontrol over en eller flere ressourcer, som f.eks. et oligarki baseret på velstand (Winters 2011), eller en kapitalistklasse baseret på kontrol over produktionsmidlerne (Poulantzas 1975). Selvom medlemmerne af ledelsessegmentet oftere skifter stilling internt, er det ikke muligt at afgøre, om de også udgør en egentlig magtelite i Mills' forstand, fordi vi mangler oplysninger omkring deres sociale interaktion.

I dansk sammenhæng fandt Ellersgaard og Larsen (2015), at de afgørende institutionelle ordner, båret af de 423 personer i *magteliten* identificeret som kernen i det danske elitenetværk i 2012, var centreret omkring den danske arbejdsmarkedsmodel; de store virksomheder, arbejdsgiverorganisationerne, fagforeninger, stat og politik. Der er altså grund til at antage, at segmentet *3.18 Ledelse*, i en dansk sammenhæng kan betegnes som en potentiel magtelite, og at magteliten i overvejende grad er en delmængde af *3.18 Ledelse*. Men hvor magteliten udgør mindre end 0,02 % af arbejdsstyrken, udgør ledelsessegmentet 3,8 %. Billedet af en stærk seleteret gruppe bekræftes ikke blot, når vi ser på sociale karakteristika, men også når vi ser på arbejdsindholdet.

Ledelsessegmentet består dog ikke kun af den potentielle magtelite. Udover at fungere som rekrutteringsgrundlag for magteliten, er ledelsessegmentet

Elitens position i den sociale klassestruktur

tet også det umiddelbare politiske og administrative bagland for den, »de støttende klasser« (jvf. Mosca 1939) eller »den sekundære struktur« (jvf. Giddens 1972) under selve eliten. Magteliten skal opnå accept og anerkendelse fra disse »middle levels of power« Mills (1956:290) for at kunne agere og som minimum holde den i ro for at kunne overleve. En systematisk nedprioritering eller miskendelse af dele af denne gruppe kan skabe splittelse i magteliten og give grobund til dannelsen af en modelite. På den måde udgører ledelsessegmentet den danske magtelite og den støttende klasse omkring den. Fælles for denne støttende klasse er dog også, at den udgør den del af arbejdsstyrken, der har størst sandsynlighed for at bevæge op igennem og rundt omkring indenfor ledelse.

Konklusion: Eliten og den støttende klasse

Denne analyse har vist, at det er muligt at beskrive den danske sociale mobilitetsstruktur som et netværk forbundet af oversandsynlig mobilitet mellem stillingskategorier. Dette netværk kan inddeles i 41 distinkte kategorier, der afspejler de barrierer og veje for mobilitet, der forbinder og segmenterer det danske arbejdsmarked.

I denne struktur er der et segment, der består af ledere. Dette segment på 74.000 individer har sociale karakteristika i form af uddannelse, arbejdsområde, køn, indtægt og mobilitetsmønstre, der i højere grad end noget andet segment er sammenligneligt med, hvad andre studier har identificeret som eliten eller magteliten i Danmark. Det er overvejende mænd, der sidder med ledelsesansvar i de største organisationer, på tværs af erhvervsliv, fagforeninger, stat, politik og interesseorganisationer. Denne gruppe er langt større end de fleste gængse elitedefinitioner, men vi har her at gøre med det segment hvorfra størstedelen eller hele eliten rekrutteres. Med en term lånt fra Mosca og Giddens kan man tale om den støttende klasse.

Elitens position i den sociale klassestruktur

Ledelsessegmentet udgør toppen af arbejdsmarkedet for generaliserede ledelseskompetencer. Segmentet består af 4 stillingskategorier, som internt deler sig i to undergrupper: Direktører, og ledere indenfor administration og erhverv i den ene gruppe og lovgivere og ledere indenfor lovgivende myndigheder og interesseorganisationer i den anden. Opdeling skyldes, at lovgiverne kan blive direktører og administratorer, men det modsatte er ikke tilfældet. Med andre ord lader der til at være forskelle på, hvilke grupper i den potentielle magtelite, der kan tiltrække topfolk fra andre dele af den potentielle magtelite. Bevægelsen peger på, at især organisationer knyttet til den økonomiske orden kan rekruttere individer, der har kontakter og erfaringer indenfor andre områder som f.eks. lovgivning.

Lovgiverne fungerer som brobygning til andre segmenter og stillingskategorier uden for ledelsessegmentet. De segmenter, der har lettest adgang til eliten og dens støttende klasse, indeholder stillinger fra de hårde samfundsvidenskaber som økonomi eller salg, administration eller jura.

Vi har således identificeret et afgrænset segment i den danske socialklassestruktur, der er sammenlignelig med den danske magtelite. Denne gruppe er afsondret fra resten af arbejdsmarkedet og afspejler potentielt en elite, der lukker sig om sig selv. For at afklare, om eliten er i en bevægelse imod større eller mindre åbenhed, må man naturligt nok ty til en analyse af udviklingen over tid. Vi håber med dette bidrag at være kommet en sådan analyse væsentligt nærmere.

Referencer

- Andrade, Stefan Bastholm. 2014. «Transition and Adaptation: Analysing the Persistence of Economic Inequality in Denmark». PhD Thesis, Department of Sociology, University of Copenhagen.
- Bertilsson, Margareta, og Peter Gundelach. 1994. *Tiltrædelsesforelæsninger, København den 28. april 1994. Margareta Bertilsson: Det sociale livs forskellige former; Peter Gundelach: Oprør for fremtiden*. Sociologisk Institut, KU.

Elitens position i den sociale klassestruktur

- Blau, Peter M., og Otis Dudley Duncan. 1967. *The American occupational structure*. New York: John Wiley & Sons.
- Boje, Thomas P. 1987. «Mobilitets- og Beskæftigelsesmønstre på det Danske Arbejdsmarked 1980-1981: Bidrag til en teori om arbejdsmarkeds segmentering». Dr., Roskilde: Roskilde Universitetscenter, Institut for Samfundsøkonomi og Planlægning.
- Bourdieu, Pierre. 1996. *State Nobility - Elite Schools in the Field of Power*. Cambridge: Polity Press.
- Breiger, Ronald L. 1981. «The Social Class Structure of Occupational Mobility.» *American Journal of Sociology* 87(3):578–611.
- Breiger, Ronald L. 1982. «A Structural Analysis of Occupational Mobility.» S. 17–31 i *Social Structure and Network Analysis.*, redigeret af Peter V. Marsden og Nan Lin. Beverly Hills: Sage.
- Breiger, Ronald L., Scott A. Boorman, og Phipps Arabie. 1975. «An Algorithm for Clustering Relational Data with Applications to Social Network Analysis and Comparison with Multidimensional Scaling.» *Journal of Mathematical Psychology* 12(3):328–83.
- Daw, Jonathan, og Jessica Halliday Hardie. 2012. «Compensating Differentials, Labor Market Segmentation, and Wage Inequality.» *Social Science Research* 41(5):1179–97.
- Doeringer, Peter B., og Michael J. Piore. 1985. *Internal Labor Markets and Manpower Analysis*. Armonk, N.Y: M.E. Sharpe.
- Ellersgaard, Christoph Houman, og Anton Grau Larsen. 2015. *The Power Elite in the Welfare State – Key institutional orders of the power networks in Denmark*. Department of Sociology, University of Copenhagen.
- Erikson, Robert, John H. Goldthorpe, og Martin Hällsten. 2012. «No way back up from ratcheting down? A critique of the ‘microclass’ approach to the analysis of social mobility.» *Acta Sociologica* 55(3):211–29.
- Featherman, David L., og Robert Mason Hauser. 1978. *Opportunity and change*. New York: Academic Press.
- Giddens, Anthony. 1972. «Elites in the British Class Structure.» *The Sociological Review* 20(3):345–72.
- Giddens, Anthony. 1973. *The Class Structure of the Advanced Societies*. London: Hutchinson.
- Gittleman, Maury B., og David R. Howell. 1995. «Changes in the Structure and Quality of Jobs in the United States: Effects by Race and Gender.» *Industrial and Labour Relations Review* 48(3):420–40.
- Goodman, Leo A. 1979. «Multiplicative models for the analysis of occupational mobility tables and other kinds of cross-classification tables.» *American Journal of Sociology* 84(4):804–19.

Elitens position i den sociale klassestruktur

- Griffiths, Dave, Paul S. Lambert, og Erik Bihagen. 2014. «Measuring the Potential Power Elite in the UK and Sweden.» *European Societies* 16(5):742–62.
- Hudson, Kenneth. 2007. «The New Labor Market Segmentation: Labor Market Dualism in the New Economy.» *Social Science Research* 36(1):286–312.
- Jonsson, Jan O., David B. Grusky, Matthew Di Carlo, Reinhard Pollak, og Mary C. Brinton. 2009. «Microclass Mobility: Social Reproduction in Four Countries.» *American Journal of Sociology* 114(4):977–1036.
- Marx, Karl, og Friedrich Engels. 2008. *The Communist Manifesto*. London: Penguin.
- Maurice, Marc, Francois Sellier, og Jean-Jacques Silvestre. 1986. *The social foundations of industrial power: A comparison of France and Germany*. The MIT Press.
- Mills, Charles Wright. 1956. *The Power Elite*. Oxford: Oxford University Press.
- Mills, Charles Wright. 1959. *The Sociological Imagination*. New York: Oxford University Press.
- Mosca, Gaetano. 1939. *The Ruling Class*. New York: McGraw Hill.
- Osterman, Paul. 1975. «An Empirical Study of Labor Market Segmentation.» *Industrial and Labor Relations Review* 28(4):508–23.
- Pakulski, Jan. 2005. «Foundations of a post-class analysis.» S. 152–79 i *Approaches to class analysis*, redigeret af Erik Olin Wright. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pareto, Vilfredo. 1991. *The Rise and Fall of Elites: An Application of Theoretical Sociology*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Poulantzas, Nicos. 1975. *Classes in contemporary capitalism*. London: NLB.
- Reich, Michael, David M. Gordon, og Richard C. Edwards. 1973. «A Theory of Labor Market Segmentation.» *American Economic Review* 63(2):359–65.
- Savage, Mike et al. 2013. «A New Model of Social Class? Findings from the BBC's Great British Class Survey Experiment.» *Sociology* 47(2):219–50.
- Savage, Mike, og Roger Burrows. 2007. «The Coming Crisis of Empirical Sociology.» *Sociology* 41(5):885–99.
- Scott, John. 1991. *Social Network Analysis: A Handbook*. London: Sage.
- Scott, John. 1996. *Stratification and power: Structures of class, status and command*. Cambridge: Polity Press.

Elitens position i den sociale klassestruktur

- Toubøl, Jonas, Christian Lyhne Ibsen, og Anton Grau Larsen. 2015. *Udviklingen i den faglige organisering på det segmenterede danske arbejdsmarked 1995-2012*. FAOS-Forskningsnotat 147. København: FAOS, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Toubøl, Jonas, Anton Grau Larsen, og Carsten Strøby Jensen. 2013. «A Network Analytical Approach to the Study of Labour Market Mobility.» Hamburg.
- Weber, Max. 1978. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University of California Press.
- Weeden, Kim A., og David B. Grusky. 2005. «The Case for a New Class Map.» *American Journal of Sociology* 111(1):141–212.
- Winters, Jeffrey A. 2011. *Oligarchy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wright, Erik Olin. 2005. «Foundations of a neo-Marxist class analysis.» S. 4–30 i *Approaches to class analysis*, redigeret af Erik Olin Wright. Cambridge: Cambridge University Press.

Elitens position i den sociale klassestruktur

BILAG. DE 155 STILLINGSKATEGORIERS INDHOLDSBETEGNELSER

110	Militært arbejde	3421	Erhvervsmæglerarbejde og lign. arbejde
1110	Lovgivere	3422	Speditørarbejde
1120	Ledelse i lovgivende myndigheder og interesseorganisationer	3423	Jobformidling
1200	Ledelse indenfor administration og erhverv	3433	Arbejde med regnskab, statistik og matematik
1210	Direktører	3439	Sekretærarbejde og lign. arbejde
2111	Naturvidenskabeligt arbejde	3441	Told-, skat- og udstedningsarbejde
2120	Arbejde med matematik, aktuariske og statistiske metoder	3443	Formidling af offentlige ydelser
2131	Udvikling og analyse af software og applikationer	3450	Politi, detektiv og juridisk arbejde på mellemniveau
2141	Ingeniører og arkitekter	3460	Socialrådgivningsarbejde på mellemniveau
2213	Rådgivning inden for landbrug, skovbrug og fiskeri	3471	Design- og dekoratørarbejde
2221	Læger, medicinsk og life-science arbejde	3475	Sportsudøvere, trænere, instruktører og dommere
2222	Tandlæge	4111	Tekstbehandlings- og indtastningsarbejde
2230	Sygeplejer og jordmoder	4121	Alm. regnskabs- og bogføringsarbejde
2310	Undervisning på erhvervsskole- og videregående skoleniveau	4122	Kontorarbejde vedr. statistik og finans
2331	Folkeskolelærer	4131	Lagerekspeditionsarbejde
2332	Pædagogisk arbejde	4132	Registreringsarbejde inden for produktion
2340	Specialpædagogisk arbejde	4133	Registreringsarbejde inden for transport- og trafikstyring
2351	Undervisningsmetode specialister	4141	Arbejde med arkivering, kopiering og bibliotek
2359	Andet undervisningsarbejde	4142	Postbud- og betjentarbejde samt postsorteringsarbejde
2411	Arbejde inden for finans, marketing og økonomi	4190	Interviewarbejde og andet kontorarbejde
2421	Advokat, dommer og andet juridisk arbejde	4211	Kundebetjening og lign. arbejde ved kasse
2431	Bibliotekararbejde og andet informationsarbejde	4215	Pantelåne- og inkassatorarbejde og lign. arbejde
2441	Økonom	4221	Rejsbureauarbejde
2442	Samfundsvidenskabeligt arbejde og historie	4222	Receptionist og kundeinformationsarbejde
2444	Translatør og andet sprogvidenskabeligt arbejde	5111	Servicearbejde af passagerer
2445	Psykolog	5112	Kontrolarbejde under rejser
2446	Socialrådgivningsarbejde	5113	Turist- og rejselederarbejde
2451	Journalist, forfattere, reklame og marketing	5121	Rengøringsinspektør- og husbestyrerarbejde
2452	Kunstnere	5122	Kokkearbejde og lign. arbejde i køkken
2460	Religiøst arbejde	5123	Tjenere og bartendere
3111	Teknikerarbejde inden for ingeniørvirksomhed	5131	Børneomsorgsarbejde
3113	Teknikerarbejde inden for videnskab og elektronik	5133	Social- og sundhedsarbejde i private hjem (inkl. plejehjem)
3118	Teknisk tegnearbejde	5139	Ambulance- og omsorgsarbejde inden for sundhed
3121	Teknikerarbejde inden for IT	5141	Frisør- og kosmetologarbejde
3131	Fotografarbejde, TV og AV-medie	5142	Servicearbejde ikke klassificeret andetsteds
3133	Teknikerarbejde indenfor røntgen- og behandlingsudstyr	5161	Brandslukningsarbejde
3141	Skibingeniører, officerer og førere	5162	Politiarbejde
3143	Flypilotarbejde og lign. arbejde	5163	Fængselsbetjentarbejde
3144	Flyveleder og tekniker indenfor luftfartssikkerhed	5210	Modelarbejde
3211	Teknikarbejde inden for biovidenskab, medicin og patologi	5220	Salgsarbejde i butik, fødevarer og lign.
3221	Sundhedsassistent	6112	Arbejde med plantevækst og dyreopdræt
3225	Tandlægeassistent	6141	Skovbrugsarbejde
3228	Arbejde inden for farmaci	6152	Arbejde med fiskeri i kyst- og søområder samt dykning
3229	Andet arbejde indenfor helse og sundhed	7121	Alm. bygningsarbejde
3411	Arbejde med omsætning af værdipapirer og valuta	7122	Murer-, brolægnings- og stenhuggerarbejde
3412	Forsikringsarbejde	7123	Arbejde med opførelse af betonkonstruktioner
3413	Ejendomsmægler	7124	Tømrer- og bygningsnedkerarbejde
3415	Salgsarbejde (agenter)	7131	Arbejde med tagdækning
3416	Indkøbsarbejde	7132	Arbejde med gulv- og klinkelægning
3419	Arbejde med kredit- og långivning	7133	Stukkatør- og isoleringsarbejde

Bilagstabellen fortsætter på næste side ...

Elitens position i den sociale klassestruktur

... Bilagstabel fortsat fra forrige side

7135	Glarmesterarbejde	9212	Manuelt skov-, fiskeri og jagtarbejde
7136	VVS-arbejde	9312	Manuelt arbejde i anlægssektor
7137	Elektrikerarbejde	9313	Manuelt arbejde i byggesektor
7141	Malerarbejde	9322	Pakkeriarbejde
7142	Sprøjtelakererarbejde	9333	Arbejde med lastning og opfyldning
7143	Rensning, desinfektion og skadedyrsbekæmpelse		
7210	Pladearbejde, svejsning og lign. arbejde		
7220	Smede og værktøjsmagerarbejde		
7231	Mekanikerarbejde, motorkøretøjer og cykler		
7232	Flymekanikerarbejde		
7233	Mekanikerarbejde, landbrug samt køle-montør		
7241	Elektromekanikerarbejde		
7242	Elektronikmekaniker og IT-installatør/service		
7311	Finmekanikerarbejde og fremstilling af proteser		
7321	Præcisionshåndværk		
7341	Grafisk og trykkerarbejde		
7411	Slagterarbejde, fiskehandel og lign. arbejde		
7412	Bager- og konditorarbejde, ekskl. Industri		
7413	Fremstilling af mejeriprodukter		
7421	Håndværkspræget arbejde i træindustri		
7433	Tekstil, beklædning, sko og lign. arbejde		
8111	Operatørarbejde i mine og råstofudvinding		
8120	Operatørarbejde i metalproduktion		
8131	Operatørarbejde i glas og keramik		
8141	Operatørarbejde i træ		
8142	Operatørarbejde i papir, pap og lign.		
8150	Operatørarbejde i kemi ekskl. medicinal		
8161	Energi- og vandforsyningsarbejde		
8212	Operatørarbejde i cement, sten o.a.		
8223	Operatørarbejde i metaloverflader		
8224	Operatørarbejde i fotografiske produkter		
8231	Operatørarbejde i plast og gummi		
8253	Operatørarbejde i papirprodukter		
8261	Operatørarbejde i tekstil, skind og læder		
8270	Operatør- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse		
8290	Andet operatørarbejde		
8311	Lokomotivfører		
8312	Tograngering		
8321	Chauffører af biler, taxier og varevogne		
8323	Buschauffører		
8324	Lastbilchauffører		
8331	Arbejde med andre mobile maskiner		
8340	Dæksarbejde og medhjælp på skibe		
9113	Dør-, gade- og telefonsælgere og lign.		
9131	Rengøringsarbejde i private hjem		
9132	Hjælpere og rengøring, ekskl. private hjem		
9133	Manuel vask og presning af tøj		
9141	Ejendomsinspektør og andet rengøring		
9151	Sikkerhedsvagt, kurér og forefaldende		
9162	Gadefejning og forefaldende		